HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

2 aprilie 2020*

„Trimitere preliminară – Directiva 2003/55/CE – Norme comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale – Protecția consumatorilor – Articolul 3 alineatul (3) și anexa A litera (b) – Transparența condițiilor contractuale – Obligația de informare a consumatorului în timp util și direct cu privire la o majorare de tarif”

În cauza C-765/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landgericht Koblenz (Tribunalul Regional din Koblenz, Germania), prin decizia din 1 octombrie 2018, primită de Curte la 6 decembrie 2018, în procedura

**Stadtwerke Neuwied GmbH**

împotriva

**RI,**

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul P. G. Xuereb (raportor), președinte de cameră, și domnii T. von Danwitz și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Stadtwerke Neuwied GmbH, de J. Müller, Rechtsanwalt;

– pentru Comisia Europeană, de O. Beynet și de M. Noll-Ehlers, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 alineatul (3) coroborat cu anexa A literele (b) și (c) la Directiva 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 98/30/CE (JO 2003, L 176, p. 57, Ediție specială, 12/vol. 2, p. 80).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Stadtwerke Neuwied GmbH, în calitate de furnizor de gaze naturale, pe de o parte, și clientul său RI, pe de altă parte, în legătură cu întârzieri la plată în urma mai multor creșteri ale prețului gazelor naturale.

## Cadrul juridic

### *Dreptul Uniunii*

3 Considerentele (2) și (3) ale Directivei 2003/55 au următorul cuprins:

„(2) Experiența dobândită din punerea în aplicare a acestei directive demonstrează avantajele considerabile care pot decurge din piața internă a gazelor naturale în privința creșterii eficienței, a reducerii prețurilor, a îmbunătățirii calității serviciilor și a creșterii competitivității. Rămân, cu toate acestea, neajunsuri importante și posibilități de ameliorare a funcționării pieței, fiind necesare în special dispoziții concrete pentru a se asigura un mediu concurențial echitabil și a se reduce riscul dominării pieței și cel al unui comportament acaparator, asigurând tarife de transport și distribuție nediscriminatorii prin accesul la rețea pe baza tarifelor publicate înainte de intrarea lor în vigoare și asigurând protecția drepturilor micilor consumatori vulnerabili.

(3) Consiliul European, reunit la Lisabona, la 23 și 24 martie 2000, a solicitat să se întreprindă acțiuni rapide pentru realizarea pieței interne atât în sectorul energiei electrice, cât și în sectorul gazelor naturale și pentru urgentarea liberalizării în aceste sectoare, în vederea realizării unei piețe interne pe deplin funcționale. Parlamentul European, în Rezoluția sa din 6 iulie 2000 privind cel de-al doilea raport al Comisiei referitor la situația liberalizării piețelor energetice, a solicitat Comisiei să adopte un calendar detaliat pentru realizarea unor obiective precis definite, în vederea liberalizării treptate, dar totale, a pieței energiei.”

4 Potrivit considerentului (27) al directivei menționate:

„Respectarea obligațiilor de serviciu public reprezintă un element esențial al prezentei directive și este important ca în prezenta directivă să fie stabilite standarde minime comune, respectate de toate statele membre, ținându-se cont de obiectivele protecției consumatorilor, ale siguranței aprovizionării, ale protecției mediului și ale egalității nivelurilor de concurență în toate statele membre. Este important ca cerințele de serviciu public să poată fi interpretate pe o bază națională, ținându-se cont de condițiile naționale și respectându-se dreptul [Uniunii].”

5 Articolul 2 din Directiva 2003/55 conține următoarele definiții:

„În sensul prezentei directive:

[…]

25) «consumatori casnici» înseamnă consumatorii care cumpără gaze naturale pentru propriul consum casnic;

[…]

27) «consumatori finali» înseamnă consumatorii care achiziționează gaze naturale pentru uz propriu.

[…]”

6 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Obligații de serviciu public și protecția consumatorului”, prevede la alineatul (3):

„Statele membre iau măsurile adecvate pentru protejarea consumatorilor finali și pentru a asigura un nivel ridicat al protecției consumatorilor și se asigură în special că există măsurile de siguranță adecvate pentru protecția consumatorilor vulnerabili, inclusiv măsuri adecvate pentru a-i ajuta să evite deconectarea. În acest context, ele pot lua măsuri adecvate pentru a-i proteja pe consumatorii din zonele îndepărtate care sunt racordați la rețeaua de gaze naturale. Statele membre pot desemna un furnizor de forță majoră pentru consumatorii conectați la rețeaua de gaze naturale. Ele garantează un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, în special în privința transparenței referitoare la condițiile contractuale generale, la informațiile generale și la mecanismele de soluționare a divergențelor. Statele membre asigură ca un consumator eligibili să își poată schimba efectiv furnizorul. Cel puțin în privința consumatorilor casnici, aceste măsuri le includ pe cele menționate la anexa A.”

7 Anexa A la aceeași directivă prevede măsurile privind protecția consumatorilor după cum urmează:

„Fără a aduce atingere normelor [Uniunii] privind protecția consumatorilor, în special Directiva 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului [din 20 mai 1997 privind protecția consumatorilor cu privire la contractele la distanță – Declarația Consiliului și a Parlamentului European privind articolul 6 alineatul (1) – Declarația Comisiei privind articolul 3 alineatul (1) prima liniuță (JO 1997, L 144, p. 19, Ediție specială, 15/vol. 4, p. 160)] și Directiva 93/13/CE a Consiliului [din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273)], măsurile menționate la articolul 3 au ca obiect să garanteze consumatorilor:

[…]

(b) avertizarea în timp util cu privire la orice intenție de modificare a condițiilor contractuale și informarea cu privire la dreptul lor de denunțare a contractului atunci când se notifică intenția de a-l modifica. Prestatorii de servicii își notifică de îndată abonații în legătură cu orice majorare a tarifelor, în timp util și, în orice caz, înainte de sfârșitul perioadei normale de facturare după intrarea în vigoare a majorării. Statele membre asigură consumatorilor libertatea de a denunța contractul în cazul în care [nu] acceptă noile condiții notificate de către furnizorul de gaze naturale;

(c) informații transparente cu privire la prețurile și tarifele practicate, precum și la condițiile generale aplicabile în ceea ce privește accesul la și utilizarea serviciilor de gaze naturale;

[…]”

### *Dreptul german*

8 Articolul 36 alineatele (1) și (2) din Energiewirtschaftsgesetz (Legea privind gestionarea rațională a energiei) are următorul cuprins:

„Obligația de aprovizionare de bază

(1) Întreprinderile de aprovizionare cu energie electrică au obligația ca, pentru zonele din rețeaua de distribuție în care ele asigură aprovizionarea de bază a consumatorilor casnici, să facă publice condițiile și tarifele generale aferente aprovizionării cu energie electrică de joasă tensiune sau de joasă presiune și să le publice pe internet, precum și să aprovizioneze toți consumatorii casnici pe baza acestor condiții și a acestui tarif […] Obligația de serviciu universal nu se aplică atunci când, din motive economice, aprovizionarea nu poate fi avută în vedere pentru întreprinderea de aprovizionare cu energie.

(2) Furnizorii unui serviciu de aprovizionare de bază prevăzute la alineatul (1) sunt întreprinderile de aprovizionare cu energie electrică ce aprovizionează cei mai mulți consumatori casnici într-o zonă de aprovizionare generală […]”

9 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Verordnung über allgemeine Bedingungen für die Gasverordnung von Tarifkunden (Regulamentul privind condițiile generale pentru aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor cărora li se aplică tariful standard) din 21 iunie 1979 (BGBl. 1979 I, p. 676) (denumită în continuare „AVBGasV”):

„Condițiile în care întreprinderile de distribuție a gazelor sunt obligate […] să racordeze orice persoană la rețeaua lor de distribuție și să le aprovizioneze la tarife generale sunt prevăzute la articolele 2-34 din prezentul regulament. Condițiile menționate fac parte integrantă din contractul de aprovizionare.”

10 În conformitate cu articolul 4 alineatul (2) din AVBGasV, modificările aduse condițiilor și tarifelor generale produc efecte numai după publicarea lor oficială.

11 Articolul 32 alineatele (1) și (2) din AVBGasV prevede:

„(1) Contractul se derulează fără întrerupere până la rezilierea sa de către una dintre părți, cu un preaviz de o lună, la sfârșitul unei luni calendaristice […]

(2) În cazul modificării de către întreprinderea de distribuție a gazelor naturale, în cadrul prezentului regulament, a tarifelor sau a condițiilor generale, consumatorul poate rezilia contractul, cu un termen de preaviz de două săptămâni, la sfârșitul lunii calendaristice care urmează publicării oficiale.

[…]”

12 AVBGasV a fost abrogat de Gasgrundversorgungsverordnung (Regulamentul privind aprovizionarea de bază cu gaze naturale) din 26 octombrie 2006 (BGBl. 2006 I, P. 2396), astfel cum a fost modificată prin Legea din 29 august 2016 (BGBl. 2016 I, p. 2034). Articolul 5 alineatele (2) și (3) din Regulamentul privind aprovizionarea de bază cu gaze naturale prevede:

„(2) Orice modificare a tarifelor generale și a condițiilor suplimentare intră în vigoare la începutul lunii, cu condiția să fi fost publicată cu cel puțin șase săptămâni înainte. Furnizorul serviciului de aprovizionare de bază este obligat ca, în paralel cu publicarea, să transmită clienților săi o scrisoare prin care să notifice modificările preconizate și să le publice pe site-ul său internet; în acest cadru, el trebuie să precizeze conținutul, motivele și condițiile modificării și să furnizeze, în mod lizibil, referirea la drepturile clientului menționate la alineatul (3), precum și informațiile prevăzute la articolul 2 alineatul (3) prima teză punctul 7.

(3) Cu ocazia unei modificări a tarifelor generale sau a condițiilor suplimentare, clientul are dreptul să rezilieze contractul fără întârziere la momentul intrării în vigoare a respectivelor modificări […]”

**Litigiul principal și întrebările preliminare**

13 Stadtwerke Neuwied este un furnizor de gaze naturale organizat sub forma unei societăți de drept privat german, dar care, în calitate de întreprindere locală însărcinată cu prestarea de servicii de interes general în favoarea unei colectivități publice, este supus controlului statului, având ca asociat unic orașul Neuwied (Germania), din consiliul său de supraveghere făcând parte primarul acestui oraș.

14 RI este client al Stadtwerke Neuwied de la 28 iulie 2004. Acest furnizor de gaze naturale și-a îndeplinit obligațiile de furnizor în cadrul unui contract de serviciu universal. În perioada ianuarie 2005-septembrie 2011, Stadtwerke Neuwied a efectuat majorări de tarif corespunzătoare creșterii costului de achiziție a gazelor naturale, ținând seama în același timp de economiile realizate în alte domenii din sectorul gazelor naturale. În prezent, societatea solicită lui RI plata sumei de 1 334,71 euro reprezentând întârzieri provenite ca urmare a acestor adaptări de tarife. RI nu a fost personal informat despre adaptările menționate, dar s-a precizat că Statdwerke Neuwied a publicat pe site-ul său internet prețurile și tarifele sale generale, precum și modificările contractuale. Pe de altă parte, majorările de tarif au făcut obiectul unei publicări în presa regională.

15 În fața instanței de trimitere, RI a arătat că contractul de aprovizionare încheiat cu Stadtwerke Neuwied nu conținea o clauză efectivă de revizuire a prețurilor și a contestat pretențiile formulate de Stadtwerke Neuwied. El consideră, printre altele, că Stadtwerke Neuwied nu avea dreptul efectiv să își adapteze prețurile, că prețul de consum solicitat era nerezonabil și că, presupunând că există, dreptul unilateral de a stabili prețurile, prevăzut la articolul 4 din AVBGasV, este lipsit de transparență. RI a concluzionat din toate acestea că majorările prețului gazelor naturale erau nevalide. În plus, RI a formulat o cerere reconvențională având ca obiect constatarea faptului că prețurile stabilite de furnizor erau nerezonabile și lipsite de temei, precum și rambursarea unei părți din sumele pe care le-a plătit societății Stadtwerke Neuwied între 1 ianuarie 2005 și 31 decembrie 2011.

16 Instanța de trimitere consideră că soluționarea litigiului cu care este sesizată depinde de interpretarea dispozițiilor Directivei 2003/55.

17 Aceasta apreciază că neinformarea de către Stadtwerke Neuwied în timp util și direct a consumatorului cu privire la majorările prețului gazelor naturale este susceptibilă să repună în discuție validitatea acestor majorări, dat fiind că cerința privind transparența care rezultă din articolul 3 alineatul (3) și din anexa A literele (b) și (c) din Directiva 2003/55 poate fi invocată în mod direct într-un litigiu cum este litigiul principal, în pofida netranspunerii acestei directive în dreptul german în perioada în litigiu.

18 Instanța de trimitere precizează totuși că abordarea sa presupune ca, ținând seama de această netranspunere, cerința privind transparența prevăzută de Directiva 2003/55 să fie direct aplicabilă și să poată fi invocată de un particular împotriva unei societăți de drept privat precum Stadtwerke Neuwied și ca de respectarea acestei cerințe să depindă însăși validitatea majorării de preț.

19 În această privință, ea subliniază că Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) a statuat că dispozițiile naționale în vigoare la data faptelor din litigiul principal nu puteau fi interpretate în conformitate cu Directiva 2003/55. Pe de altă parte, constatând inaplicabilitatea directă a acestei directive, instanța menționată a considerat că o astfel de situație nu trebuie să conducă la nevaliditatea creșterilor de preț în litigiu și a recunoscut dreptul societății Stadtwerke Neuwied de a-și adapta prețurile în temeiul unei interpretări suplimentare a contractului de furnizare de gaze naturale.

20 Instanța de trimitere ridică problema dacă dispozițiile articolului 3 alineatul (3) coroborate cu cele ale literelor (b) și (c) din anexa A la Directiva 2003/55 trebuie interpretate în sensul că informarea directă a consumatorului cu privire la majorarea tarifelor este o condiție de validitate a majorării. Pe de altă parte, instanța de trimitere ridică problema dacă aceste dispoziții sunt direct aplicabile ca urmare a faptului că, potrivit jurisprudenței Curții, ar putea fi considerate ca fiind necondiționate și suficient de

precise și că sunt invocate împotriva unei entități, și anume Stadtwerke Neuwied, care ar putea fi considerată, tot potrivit jurisprudenței Curții, ca fiind supusă autorității sau controlului statului ori ca având drepturi speciale care depășesc dispozițiile aplicabile relațiilor dintre particulari.

21 În aceste condiții, Landgericht Koblenz (Tribunalul Regional din Koblenz, Germania) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 3 alineatul (3) coroborat cu anexa A literele (b) și (c) la Directiva [2003/55] trebuie interpretat în sensul că omiterea informării în timp util și în mod direct a consumatorilor de gaze naturale cu privire la condițiile, motivele și întinderea unei modificări tarifare viitoare pentru furnizarea de gaze se opune efectului util al unei astfel de modificări tarifare?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

Articolul 3 alineatul (3) coroborat cu anexa A literele (b) și (c) la Directiva [2003/55] se aplică începând cu 1 iulie 2004 în mod direct unei întreprinderi de distribuție organizate ca societate de drept privat (GmbH – societate cu răspundere limitată de drept german), întrucât dispozițiile menționate ale acestei directive sunt necondiționate din punctul de vederea al conținutului și, prin urmare, aplicabile fără vreun alt act de transpunere și conferă particularilor drepturi față de o entitate care, deși este o societate de drept privat, este controlată de stat, care este asociat unic al întreprinderii?”

## Cu privire la întrebările preliminare

### *Cu privire la prima întrebare*

22 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2003/55 coroborat cu anexa A literele (b) și (c) la aceasta trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care modificările tarifare, care nu sunt notificate personal clienților, sunt efectuate de un furnizor de gaze naturale de forță majoră doar cu scopul de a repercuta creșterea costului de achiziție a gazelor naturale fără a urmări obținerea unui profit, respectarea de către acest furnizor a obligațiilor de transparență și de informare prevăzute de aceste dispoziții este o condiție de validitate a modificărilor tarifare în discuție.

23 Trebuie amintit că obiectivul Directivei 2003/55 este acela de a îmbunătăți funcționarea pieței interne a gazelor naturale. În această privință, accesul la rețea nediscriminatoriu, transparent și la prețuri echitabile este necesar pentru buna funcționare a concurenței și este de o importanță capitală pentru realizarea pieței interne a energiei electrice și a gazelor naturale (Hotărârea din 23 octombrie 2014, Schulz și Egbringhoff, C-359/11 și C-400/11, EU:C:2014:2317, punctul 39).

24 În acest context, preocupările privind protecția consumatorilor stau la baza dispozițiilor Directivei 2003/55 și sunt strâns legate atât de liberalizarea piețelor în cauză, cât și de obiectivul, urmărit de asemenea de această directivă, de a garanta securitatea aprovizionării stabile cu gaze naturale (Hotărârea din 23 octombrie 2014, Schulz și Egbringhoff, C-359/11 și C-400/11, EU:C:2014:2317, punctul 40).

25 Având în vedere acest obiectiv și aceste preocupări, articolul 3 din Directiva 2003/55, care privește obligațiile de serviciu public și protecția consumatorilor, prevede la alineatul (3) că statele membre iau măsurile adecvate pentru a proteja consumatorii finali și pentru a asigura un nivel ridicat al protecției consumatorilor. În plus, statele membre pot desemna un furnizor de forță majoră pentru a garanta

securitatea aprovizionării consumatorilor racordați la rețeaua de gaze naturale. În orice caz, aceste măsuri includ, cel puțin în ceea ce privește consumatorii casnici, măsurile care figurează în anexa A la această directivă.

26 Anexa A litera (b) la Directiva 2003/55 precizează că măsurile menționate la articolul 3 alineatul (3) din această directivă au ca scop, printre altele, să garanteze că prestatorii de servicii își notifică imediat abonații cu privire la orice majorare a tarifelor, în timp util și, în orice caz, înainte de sfârșitul perioadei normale de facturare după intrarea în vigoare a majorării. În plus, potrivit acestei dispoziții, statele membre se asigură că consumatorii sunt liberi să denunțe un contract dacă nu acceptă noile condiții de furnizare a gazelor. În temeiul literei (c) din anexa A la această directivă, clienții primesc informații transparente privind prețurile și tarifele practicate.

27 Trebuie să se constate că modul de redactare a acestor dispoziții nu indică însă dacă respectarea obligațiilor de transparență și de informare ce revin furnizorilor de gaze naturale este o condiție de validitate a modificărilor tarifare ale furnizării de gaze naturale.

28 Cu toate acestea, Curtea a decis că, pentru a putea beneficia pe deplin și în mod real de drepturile lor și pentru a lua, în deplină cunoștință de cauză, o decizie referitoare la o eventuală denunțare a contractului sau la contestarea modificării prețului furnizării, clienții trebuie să fie informați în timp util, înainte de intrarea în vigoare a acestei modificări, cu privire la motivele, la condițiile și la conținutul acesteia (Hotărârea din 23 octombrie 2014, Schulz și Egbringhoff, C-359/11 și C-400/11, EU:C:2014:2317, punctul 47).

29 Rezultă că obligațiile de transparență și de informare prevăzute în anexa A literele (b) și (c) la Directiva 2003/55 urmăresc să garanteze, în conformitate cu obiectivul privind protecția consumatorilor, că consumatorii își pot exercita dreptul de a denunța contractul sau de a contesta modificarea prețului prestării de servicii.

30 Or, exercitarea de către clienți a acestui drept nu ar putea fi garantată, iar dispozițiile anexei A literele (b) și (c) la Directiva 2003/55 ar fi lipsite de efect util dacă furnizorul de gaze naturale nu și-ar îndeplini obligațiile de transparență și de informare omițând, printre altele, să își informeze personal clienții cu privire la modificarea tarifului avută în vedere.

31 În aceste condiții, trebuie amintit că, în împrejurările particulare ale litigiului principal, Stadtwerke Neuwied acționa în calitate de „furnizor de forță majoră”, în sensul articolului 3 alineatul (3) din Directiva 2003/55, și că modificările tarifare operate succesiv de acest furnizor urmăreau doar repercutarea creșterii costului de achiziție a gazelor naturale fără a urmări obținerea unui profit.

32 Or, Curtea a statuat că, întrucât un astfel de furnizor de gaze naturale, în cadrul obligațiilor impuse de reglementarea națională, este obligat să încheie contracte cu consumatorii care au făcut cerere de aprovizionare și care au dreptul la condiții prevăzute de reglementarea amintită, interesele economice ale furnizorului respectiv trebuie luate în considerare în măsura în care nu pot alege cealaltă parte contractantă și nu poate pune capăt în mod liber contractului (Hotărârea din 23 octombrie 2014, Schulz și Egbringhoff, C-359/11 și C-400/11, EU:C:2014:2317, punctul 44).

33 În aceste condiții, trebuie să se considere că, atunci când modificările tarifare ale furnizorului de gaze naturale se limitează la repercutarea creșterii costului de achiziție a gazelor în prețul prestării de servicii, fără ca furnizorul să urmărească obținerea niciunui profit, nevaliditatea unor astfel de modificări din cauza omisiunii de a notifica personal clienții este susceptibilă să pună serios în pericol interesele economice ale furnizorului de gaze naturale.

34 În consecință, atât timp cât furnizorul este obligat să garanteze securitatea aprovizionării clienților săi, validitatea majorării tarifelor care corespunde repercutării creșterii costului de achiziție a gazelor naturale nu poate depinde de o informare personală a acestor clienți. În caz contrar, riscul economic

pe care l-ar suporta furnizorul de gaze naturale ar putea atât submina realizarea obiectivului de securitate a aprovizionării urmărit de Directiva 2003/55, cât și afecta în mod disproporționat interesele economice ale acestui furnizor.

35 Întrucât omisiunea de a notifica personal modificările tarifare constituie însă, chiar într-o astfel de situație, o atingere adusă protecției consumatorilor, este totuși necesar, pe de o parte, ca clienții unui astfel de furnizor să poată rezilia contractul în orice moment și, pe de altă parte, dat fiind că furnizarea de gaze este efectuată la un tarif de care clientul nu a putut lua cunoștință înainte de intrarea sa în vigoare, să dispună de căi de atac adecvate pentru a putea solicita repararea prejudiciului eventual suferit ca urmare a faptului că a fost privat de posibilitatea de a-și exercita în timp util dreptul de a schimba furnizorul pentru a beneficia de un tarif mai avantajos. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica aceste aspecte.

36 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2003/55 coroborat cu anexa A literele (b) și (c) la aceasta trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care modificările tarifare, care nu sunt notificate personal clienților, sunt efectuate de un furnizor de gaze naturale de forță majoră doar cu scopul de a repercuta creșterea costului de achiziție a gazelor naturale fără a urmări obținerea unui profit, respectarea de către acest furnizor a obligațiilor de transparență și de informare prevăzute de aceste dispoziții nu este o condiție de validitate a modificărilor tarifare în discuție, cu condiția ca clienții să poată rezilia contractul în orice moment și să dispună de căile de atac adecvate pentru a obține repararea prejudiciului eventual suferit ca urmare a omisiunii de a notifica personal modificările.

### *Cu privire la a doua întrebare preliminară*

37 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare preliminară, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare.

### Cu privire la cheltuielile de judecată

38 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

**Articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 98/30/CE coroborat cu anexa A literele (b) și (c) la aceasta trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care modificările tarifare, care nu sunt notificate personal clienților, sunt efectuate de un furnizor de gaze naturale de forță majoră doar cu scopul de a repercuta creșterea costului de achiziție a gazelor naturale fără a urmări obținerea unui profit, respectarea de către acest furnizor a obligațiilor de transparență și de informare prevăzute de aceste dispoziții nu este o condiție de validitate a modificărilor tarifare în discuție, cu condiția ca clienții să poată rezilia contractul în orice moment și să dispună de căile de atac adecvate pentru a obține repararea prejudiciului eventual suferit ca urmare a omisiunii de a notifica personal modificările.**

Semnături